

Kedves ünneplő közösség!

I. A csapat

„Kell egy csapat!”¹ - ezt mondhatta volna akár a mi Terézia anyánk is 160 évvel ezelőtt 1858-ban, amikor Temesvárról Münchenbe hazaérkezett. Magyarországon járva megtapasztalta ugyanis, hogy ebben a távoli országban bőven akad iskolanővéri feladat, csak kell hozzá egy jó csapat. Egy összetartó közösség, melynek tagjai magasan képzettek, bírják a strapát, és képesek rá, hogy egy teljesen más kultúrájú, távoli országban feltalálják magukat, meggyökerezessék az iskolanővéri lelkeséget, és megteremtsék azt a minőségi oktatói-nevelői munkát, amely az iskolanővéri iskolákra jellemző, és ami miatt a temesvári püspök, Csajághy Sándor éppen ezt a szerzetesrendet hívta meg egyházmegyéjébe.

Alapítónknak ezekben az években gyakran kellett misszióba küldenie hasonló jó csapatokat. Valóságos jelentkezési láz söpört végig a nővéreken, amikor több menetben Amerikába verbuvált Terézia anyja misszionárius nővéreket. Európán belül is sokfelé hívták a rendet: Vesztfáliába, Sziléziába, Ausztriába. De ez a távoli Magyarország a maga teljesen idegen nyelvével, kultúrájával, kissé riasztó szilajságával vajon vonzó lesz-e a nővéreknek? Gondterhelten állt Terézia anyja a nővérek elé, amikor közölte velük: Kell egy csapat Magyarországra.

Dermedt csend fogadta Terézia anyja felhívását. Talán még a légy zümmögését is lehetett hallani. Ám ekkor egy nővér – név szerint Gabriella – megtörte a csendet. Sohasem gondolt rá korábban, hogy misszióba menjen, de most szinte megsajnálta Terézia anyát, és csakis az Ő iránti szeretetéből fakadóan azt mondta, hogy itt vagyok én, engem használhat Főtisztelendő anyja. Sőt! Nem is egészen így mondta, hanem ránézett a mellette álló Ludmilla nővérré, és közben így fogalmazott: Itt vagyunk mi ketten Ludmilla nővérral, bennünket használhat Főtisztelendő anyja. ... Szerencsére Ludmilla nővér is nagyon szerette és szintén megsajnálta Terézia anyát, így szeme sem rebbent, és ő is természetesen jelentkezett a csapatba.

Micsoda bizalom és bátorság! Ekkor adtak először reményt az iskolanővérek a magyar nemzetnek. Ha ez a csodálatos kettős felajánlkozás nem történik meg, lehet, hogy kudarcba fullad Terézia anyja temesvári alapítási terve. Lehet, hogy akkor nem jött volna létre a Magyar Tartomány. Lehet, hogy akkor mi sem ülnénk itt egy nagy csapatként. Így viszont megtört a jég, és Gabriella meg Ludmilla nővérhez még négy nővér csatlakozott: Georgia, Sigismunda, Wunibalda és Abundantia nővér. Sőt, még két világi kisasszony is jelentkezett a kockázatos vállalkozásra: Käthe Frieß francia tanárnő és Julie Felser, aki a házimunkákban, beszerzésekben segített.

II. Mit tanulhatunk tőlük? Milyen örökséget hagytak ránk? Hogyan voltak ők a remény hordozói és szétosztói? Nagyon sokféle módon. Én most csak hármat fogok ezek közül felvillantani.

1. Csak az tud reményt megosztani másokkal, aki felül tud emelkedni saját reménytelenségén.
2. A remény megosztásának a mi karizmánk szerint leghatékonyabb eszköze a nevelés.
3. Egy közösség egysége önmagában a remény jele lehet.

1. Az első, amit fontos tudatosítanunk, hogy **csak az tud reményt megosztani másokkal, aki felül tud emelkedni saját reménytelenségén.** Csak Isten tud annyira szabaddá tenni valakit, hogy erre képes legyen. Mai szabályzatunk ezt így fogalmazza meg az evangéliumi szegénységről szóló részben: Szabadon és bizalommal készek vagyunk arra, hogy...reméljünk

¹ Régi idők focija c. magyar film 1973-ból

minden reménytelenség ellenére, elviseljük a nélkülözést, és készségesen elfogadjuk a létbizonytalanságot.²

Az első hat nővér és a két kisasszony tanúságot tettek erről a szabadságról és bizalomról. Hadd említsek erről néhány mozzanatot.

– Rendkívüli erőpróbát jelentett a München és Temesvár között vonattal, lovaskocsin, gyalog és hajóval megtett egyhetes út. Amikor megérkeztek, ezt írta Gabriella nővér naplójába:

„Már hét napja utaztunk, s majdnem soha, csak egyszer Bécsben aludtunk ágyban, így nagyon fáradtak, álmosak voltunk, és a kocsirázástól zúgott a fejünk, zsibbadtak a tagjaink.”³

– Először úgy tűnt, hogy nem sokat kell változtatni eddigi életükön. „Jó benyomást tettek az emberek – írja Gabriella nővér – tulajdonképpen meglepő volt, hogy első pillantásra kevés különbséget találtunk a magyarok és a bajorok között.”⁴ Aztán hidegzuhanyként érte őket egy s más kultúrabeli különbség megtapasztalása. Folytatom a naplót: „Közben megérkeztünk vonatunkkal Szegedre, s az utasok, így mi is ebédet kaptunk. Elcsodálkoztunk azon, hogy az asztalon egy kancsó víz állt, mert Bajorországban a kenyér mellé mindig egy pohár sört készítenek. A paprika is – ez a piros por – kíváncsivá tett bennünket. Ludmilla nővér meg is kóstolta, de utána ijedten mondta: Ó ez a nálunk is ismert spanyol bors.”⁵

Még néhány hasonló történet az útinaplóból:

– Megérkezésük másnapján mindnyájukat meggyóntatta egy németül beszélő pap. Egytől egyig lesápadva léptek ki a gyóntatószékből. Amikor egyeztettek egymással, kiderült, hogy a bűnbevallás után a pap mindegyiküknek ugyanezt mondta: Szegény bűnös lélek!⁶

– Ugyanezen a napon „a püspöki kocsi elvitt minket leendő kolostorunkba és megmutatták az iskolánkat: két tanterem és még egy, amelyben a tanító lakott. Milyen kicsi, alacsony és sötét volt mindez! Az alaposan letaposott téglás folyosó és lépcső nem valami örvendetes benyomást keltett. De – Isten iránti szeretetből fog menni, majd megszokjuk – gondolta mindegyikünk.”⁷

Nem csodálkozhatunk, hogy a nővérek, akik mindent hátrahagytak maguk mögött, és egy életre Magyarországra költöztek, eleinte igen szenvedtek a honvágtyól. Sigismunda nővér, aki 23 éves volt, amikor eljött Magyarországra, később bevallotta: „Ha csak három guldenem lett volna, biztosan elindultam volna Bajorországba”.⁸

Csak az tud reményt megosztani másokkal, aki felül tud emelkedni saját reménytelenségén. Csak Isten tud annyira szabaddá tenni valakit, hogy erre képes legyen. És Sigismunda nővér Istenbe kapaszkodva felülemelkedett reménytelenségén. Nem ment haza, itt maradt. 1873-ban Terézia anya órá bízta a Magyar Tartomány gyöngyszemét, Szegedet. Ő volt az erős lelkű főnöknő, aki az 1879-es árvíz idején, a nővéreket elmenekítette Temesvárra. 1880-ban visszatértek, újjáépítették a zárdát, és Sigismunda nővér ott szolgált egészen haláláig. Ott is temették el.⁹

² Konstitúció 16. pont

³ Pfaffenzeller M. Gabriella nővér följegyzései 13.o.

⁴ uo. 12. o.

⁵ uo. 12. o.

⁶ uo. 17. o.

⁷ uo. 13. o.

⁸ uo. 17. o.

⁹ uo. 28. o.

És a többiek is mindhalálig itt maradtak, és szolgáltak hazánkban. Bár eleinte kizárólag német ajkú lányokat oktattak, mégis megtanulták a magyar nyelvet, és magyarul tanítottak. Olyan sok munkájuk volt, hogy nem tudtak külön időt szánni a nyelvtanulásra, hanem takarítás közben tanulták a szavakat. Egy nyitott könyvet kitétek az asztalra, és sóprés közben belebelepillantottak.

Csak az tud reményt megosztani másokkal, aki felül tud emelkedni saját reménytelenségén. Márpedig amikor áttelepültek hazánkba, éppen nagy szükség volt az ő reményükre, hiszen reménytelenség jellemezte az egész nemzet állapotát. Gondoljunk bele, hogy 1858-ban önkényuralom volt Magyarországon. Azokban az októberi napokban, amikor a hat nővér és a kisasszonyok megérkeztek, 9. évfordulója volt a szabadságharc leverésének, az aradi kivégzésnek, és mindössze 8 esztendővel voltunk azután, hogy Vörösmarty Mihály így festette le hazánk helyzetét: „Most tél van és csend és hó és halál.”¹⁰

Milyen üzenete lehetett annak, hogy ebbe az országba hat kedvesnővér érkezett nyugatról, akik mindent feláldoztak, hogy itt tevékenykedjenek, szolgáljanak? Mit jelenthetett a jelenlétük? Hiszem, hogy ha valaki felfogja, hogy mások mekkora áldozatot hoztak érte, az jobban kezdi becsülni saját magát. Rájön értékességére, és növekszik benne a remény, az élet csírája. Ez történhetett a temesváriakkal, akik először kíváncsian, aztán egyre nagyobb bizalommal írták be gyermekeiket a nővérek iskolájába. Kezdték felemelni a fejüket, mert a nővérek jelenléte bizonyította számukra, hogy ők értékesek, szeretetre méltók.

A 160 év során ezt az örökséget továbbadták a nővérek egymásnak nemzedékről nemzedékre: nagyon fontos a gyógyító jelenlét, a szeretetből meghozott áldozat, a nővérek hűsége a rájuk bízottak számára. A történelem örömteli és fájdalmas időszakában sokszor élték meg az emberek, hogy megerősítő számukra a nővérek kitaratása mellettük. Csak egy konkrét példa, amit a délvidéki nővérek és kollégák megerősíthetnek: A jugoszláv háború borzalmas éveiben az iskolanővérek nem menekültek el, a helyükön maradtak. Osztottak népük szenvedésben, a szegénységben, és ez önmagában erőt, reményt adott sok családnak, hogy ők is tartsanak ki és maradjanak ott.

Csak az tud reményt megosztani másokkal, aki felül tud emelkedni saját reménytelenségén. Csak Isten tud annyira szabaddá tenni valakit, hogy erre képes legyen. Adja meg Isten nekünk is mindnyájunknak ezt a szabadságot. **Mert ma is kell egy csapat, amely újra meg újra felül tud emelkedni reménytelenségén, hogy azt megoszthassa másokkal is.**

2. A második örökség, amit magukkal hoztak Gabriella nővérék, az **igényes, érdekes és színvonalas nevelés.** Elmondhatjuk, **hogy a remény megosztásának egyik leghatásosabb eszköze a nevelés.** Mai szabályunk ezt így fogalmazza meg:

„Számunkra a nevelés azt jelenti, hogy az embereket – mint Isten teremtenyeit és képmásait – teljes kibontakozásukhoz segítjük, és képessé tesszük arra, hogy latba vessék adottságaikat a föld emberhez méltó alakításában. Mint Terézia anyja abban a meggyőződésben nevelünk, hogy az ember megváltoztatásával megváltoztatható a világ.”¹¹

Mielőtt megérkeztek Temesvárra, a lányoktatás rendkívül alacsony szintű volt. Nem is járt mindenki iskolába, legtöbbször úgynevezett zugiskolákban tanultak, ahol kézimunkát lehetett tanulni. A képzett iskolanővérek megjelenése nagy érdeklődést váltott ki, zsúfolásig megtelt

¹⁰ Vörösmarty Mihály: Előszó 1850-51 telén írta a költő

¹¹ Konstitúció 22. pont

az iskola. A nővérek már az első nap az iskolában megtanították a lányoknak, hogy méltósággal kezdjék minden reggel a munkát. Köszönjenek így: **Dicsértessék a Jézus Krisztus, kérünk szépen oktatást!**

Az első hat iskolanővér megváltoztatta a környezetét. Terézia anyja 1879-ben bekövetkezett haláláig 10 házat alapítottak, 143 főre nőtt a közösség, és 64 jelöltjük volt. És ezek a számok csak növekedtek a következő években.

Abundantia nővér, akit kis termete ellenére a nagy Abundantia nővérnek neveztek, mint az első tartományfőnöknő 1894-ben a legmagasabb állami kitüntetésben részesült, amikor megkapta a Ferenc József által adományozott koronás arany érdemkeresztet. A kitüntetést átnyújtó temesvári püspök, Desseffy Sándor így foglalta össze Abundantia nővér és társai érdemeit:

„Mi temesváriak különös elismeréssel tartozunk neki. Az ő csodás alkotóerejének köszönhetjük, hogy Temesvárt oly kinccsel gazdagította és díszítette, amilyennel hazánkban egy város sem dicsekedhetik. ... Tisztelt közönség! Ha egy bátor férfiú valamely gyermek életét kimentti a lángokból vagy a vízből, a kegyelemosztásban oly bőkezű király ki szokta az ilyent tüntetni. És helyesen! Hát ezek a jó nénék, vajon hány szép lelket mentenek meg az erkölcsi elmerüléstől és a bűn sorvasztó tüzetől? Vajon az osztóigazság nem követelte-e, hogy a király e szent testvérület főnöknőjét is az ő saját érdemeiért, és a főnöknő személyében az őt oly készségesen segítő egész testvérületet kitüntesse?”

A 160 év alatt mennyi példáját láttuk annak, hogy ereje van a színvonalas nevelésnek. Csak egy konkrét példa a közelmúltból, amelyben megerősíthetnek az Erdélyből érkezett kollégák. Milyen sokat jelent Vera nővér és Gabi társult tagunk hozzáértő munkálkodása, magas színvonalú zenei oktatása! Közösséghez tartozást, szellemi és lelki felemelkedést hoztak sokak számára. És milyen jó, hogy lehet hozzájuk csatlakozni azoknak, akik szintén elkötelezettjei a nevelői szolgálatnak.

A remény megosztásának egyik leghatásosabb eszköze a nevelés. Adja meg Isten nekünk is mindnyájunknak, hogy örömmel, lelkesedéssel éljünk ezzel az eszközzel, ne sajnáljuk bevetni energiáinkat a készüléshez, a munkához. **Mert ma is kell egy csapat, amely a szenvedélyesen, odaadóan nevel, és ezáltal meg tudja osztani reményét másokkal.**

3. Végül a harmadik, amit megtanulhatunk a hat nővértől és a két kisasszonytól, hogy olyan csapatot alkottak, amelynek erejét a sokféleségben megélt egység adta. **Az egység pedig a remény jele megosztott világunkban.** A megosztottság újra meg újra megsebzti az emberi közösségeket. Jézus mielőtt életét adta értünk, az utolsó vacsorán, így imádkozott az Atyához: „Legyenek egyek mibennünk, hogy elhiggye a világ, hogy Te küldtél engem.”¹² Jézusnak ez a legnagyobb vágya, hogy egységben éljünk, és az Atyával való egységre vezessünk másokat. A mi egységünk, ha megvalósul, az prófétai jellé tud válni a megosztott világban. Prófétai jel lehet nemcsak egy egységben élő szerzetesközösség, hanem egy összetartó, együttműködő tantestület is, egy jó osztályközösség, egy kerek, ép család, egy testvéries plébániaközösség. Amikor ilyet látunk magunk körül, valami melegség tölti el a szívünket, és reménykedünk, hogy az emberek mégiscsak jók. Isten mégiscsak megváltotta a világot. Mégiscsak itt van közöttünk Isten országa.

¹² Jn 17,21

Milyen ereje, kisugárzása van egy egyégekben élő közösségnek, amelynek gazdagságát a tagok sokfélesége, Istenben való kibontakozása adja. Ilyen volt az első hazánkba érkező kis nővércsapat – Gabriella, Ludmilla, Abundantia, Sigismunda, Georgia, Wunibalda nővérrel és a két kisasszonnyal, Käthevel és Julie-vel. És ezt a szüntelen egységre törekvést örököltük mi is.

A 160 év alatt hányszor volt szükség rá, hogy összekapaszkodjanak a nővérek, és ne engedjék az egységüket megbontani. Sokan vannak itt az idősebb nővértársak közül, akik tanúsíthatják, hogy a kommunizmus idejében mennyi kísérlet volt arra, hogy megosszanak bennünket. Jolánta nővér, aki e nehéz időkben tartományfőnöknő volt, mesélte, hogy a nővérközösség támogatása nélkül nem tudta volna a próbatételeket kiállni. Csak az ő imájuknak, szeretetüknek köszönheti bátorságát, hogy például egyetlen békegyűlésre sem ment el. Nem mondta egy nővér sem, hogy menj el, különben hátrányt fog szenvedni a közösség és az iskola. Együtt vállalták a következményeket.

Az egység a remény jele megosztott világunkban.

Adja meg Isten nekünk is mindnyájunknak, hogy teljesítsük Jézus vágyát, és törekedjünk a sokféleségben megélt egységre. **Mert ma is kell egy csapat, amely összetartó, együttműködő, amely ellenáll a széthúzásnak, és ezáltal meg tudja osztani reményét másokkal.**

Kedves Ünneplő közösség! A jubileumi tanév legyen alkalom arra, hogy erősödjünk identitásunkban. Hogy minél jobban megismerhessük 160 éves történetünket annak érdekében, hogy küldetésünket még odaadóbban tölthessük be a jelenben és a jövőben.

Erre emlékeztessen bennünket az év logója és jelmondata. Most arra kérem tanácsosaimat és intézményeink, misszióink vezetőit, hogy jöjjenek ki, és imádkozzuk át a logó jelentését.